Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum

Criminaliteit en rechtshandhaving 2025

Ontwikkelingen en samenhangen

Samenvatting

Cahier 2026-15

D.E.G. Moolenaar

Criminaliteit en rechtshandhaving 2025

Ontwikkelingen en samenhangen

Samenvatting

Cahier 2026-15

Eindredactie:
D.E.G. Moolenaar

de Rechtspraak
Raad voor de rechtspraak

Cahier
De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van WODC Repository.

Samenvatting en synthese: de strafrechtsketen in samenhang

D.E.G. Moolenaar

- Het geschatte aantal door inwoners ondervonden traditionele delicten daalde in de periode 2015-2025 met 17%. Voor online delicten zijn geen recente gegevens beschikbaar, maar in de periode 2015-2019 steeg het aantal door burgers ondervonden online delicten met 23%.
- Het geschatte aantal inwoners van 15 jaar en ouder dat minimaal één keer slachtoffer van traditionele criminaliteit is geworden, is in de periode 2015-2025 met 19% gedaald, terwijl het aantal slachtoffers van online delicten in dezelfde periode met 65% is gestegen.
- De door de politie geregistreerde criminaliteit daalde tussen 2015 en 2025 met 17%. De daling in de geregistreerde criminaliteit werkt in de hele strafrechtsketen door. Zo daalde ook het aantal registraties van verdachten (-16%), de instroom bij het OM (-9%) en het aantal dagvaardingen en oproepen wegens verzet tegen een strafbeschikking (-28%).
- Van 2024 op 2025 is het beeld wisselend. Het aantal geregistreerde misdrijven bleef vrijwel gelijk en het aantal geregistreerde verdachten steeg met 1%. De instroom bij het OM daalde met 13% en het aantal dagvaardingen en oproepen wegens verzet tegen een strafbeschikking daalde met 14%. De recente daling bij het OM is voornamelijk het gevolg van een combinatie van een ICT-storing in 2025 en een administratieve inhaalslag in 2024. Vanwege de ICT-storing konden nieuwe zaken tijdelijk niet automatisch binnenkomen bij het OM, waardoor er een grote administratieve achterstand ontstond, terwijl in 2024 juist veel oude achterstanden van eenvoudige misdrijven waren weggewerkt.
- Het totale aantal sancties, opgelegd door de politie, het OM en de rechter tezamen, daalde in de periode 2015-2025 met 26% sterker dan de geregistreerde criminaliteit. Daarbij vertoonde het aantal sancties, opgelegd door de politie, de grootste daling (-73%).
- Het aantal sancties opgelegd door het OM en de rechter daalde van 2024 op 2025 met respectievelijk 13% en 5%. Maar het aantal sancties van de politie is in dezelfde periode met 6% gestegen. Per saldo daalde het totaal aantal sancties met 8%.
- Het aantal registraties van minderjarige verdachten daalde in de periode 2015-2025 met 30%. Het aandeel van de minderjarige verdachten binnen het totale aantal geregistreerde verdachten nam daarmee af van 13% in 2015 tot 11% in 2025. Van 2024 op 2025 daalde het aantal registraties van minderjarige verdachten met 2%.
- Het aantal sancties dat de politie, het OM en de rechter tezamen aan minderjarigen oplegden, daalde met 27% in de periode 2015-2025. Het aandeel van de politie in de oplegging van sancties is gedaald van 47% naar 45%, en het aandeel van het OM is afgenomen van 25% naar 23%.

	2015	2024	2025
Totaal			
Geschat aantal ondervonden traditionele delicten[a]	7.452.000	5.898.000[i]	6.203.000
Geschat aantal ondervonden online delicten[b]	2.632.000	.[c]	.
Geschat aantal slachtoffers van traditionele delicten[d]	3.787.000	2.998.000[i]	3.071.000
Geschat aantal slachtoffers van online delicten[e]	1.562.000	2.359.000[i]	2.575.000
Geregistreerde misdrijven	979.000	816.000	816.000
Registraties van verdachten	299.000	247.000	250.000
Instroom OM	190.000	200.000	174.000
Dagvaardingen en oproepen verzet strafbeschikking	102.000	85.000	74.000
Schuldigverklaring met strafoplegging	89.000	66.000	63.000
Sancties politie+OM+rechter[f,g,h]	165.000	133.000	122.000
w.v. politie[f]	24.000	6.000	6.000
w.v. OM[g]	52.000	61.000	53.000
w.v. rechter[h]	89.000	66.000	63.000
Minderjarigen			
Registraties van verdachten	37.000	27.000	26.000
Instroom OM	15.000	14.000	15.000
Dagvaardingen en oproepen verzet strafbeschikking	6.900	6.000	6.300
Schuldigverklaring met strafoplegging	4.600	3.600	3.800
Sancties politie+OM+rechter[f,g,h]	16.000	11.000	12.000
w.v. politie[f]	7.500	5.200	5.300
w.v. OM[g]	4.000	2.500	2.700
w.v. rechter[h]	4.600	3.600	3.800

a Betreft een schatting van traditionele delicten ondervonden door burgers van 15 jaar en ouder.

b Betreft een schatting van online delicten ondervonden door burgers van 15 jaar en ouder. De gehanteerde enquêtemethodiek voor online delicten verschilt van de enquêtemethodiek gehanteerd voor traditionele delicten. Daarom kunnen ze niet bij elkaar worden opgeteld (zie bijlage 3).

c De laatste keer dat het CBS hierover heeft gerapporteerd is in 2019. In 2019 waren er naar schatting ca. 3.243.000 ondervonden online delicten.

d Betreft een schatting van slachtofferschap van burgers van 15 jaar en ouder van traditionele delicten.

e Betreft een schatting van slachtofferschap van burgers van 15 jaar en ouder van online delicten. De gehanteerde enquêtemethodiek voor online delicten verschilt van de enquêtemethodiek gehanteerd voor traditionele delicten. Daarom kunnen ze niet bij elkaar worden opgeteld (zie bijlage 3).

f Betreft transacties, opgelegde strafbeschikkingen en Halt-verwijzingen door de politie. Bij minderjarigen alleen politietransacties en Halt-verwijzingen. Van de politiestrafbeschikking bij minderjarigen waren geen cijfers beschikbaar ten tijde van schrijven.

g Betreft door het OM afgedane transacties, opgelegde strafbeschikkingen en voorwaardelijke beleidssepots.

h Betreft schuldigverklaringen door de rechter, met strafoplegging. Het aantal door de rechter opgelegde sancties (van diverse typen) is groter.

Bron: VM 2012-2019, VM2 021 e.v., CBS, WODC; bewerking WODC.

- Het aantal geregistreerde strafrechtelijke overtredingen daalde met 4% in de periode 2015-2025 en ook van 2024 op 2025.
- Het aantal sancties dat de politie, het OM en de rechter tezamen voor strafrechtelijke overtredingen oplegden, is in de periode 2015-2025 gestegen met 3%, maar is in het laatste jaar met 3% gedaald. Ongeveer 72% van deze sancties wordt opgelegd door de politie.
- Het aantal beschikkingen op grond van de Wet administratieve handhaving verkeersvoorschriften (WAHV) is in de periode 2015-2025 gedaald met 5%. In het laatste jaar was de daling 4%.
- De uitgaven aan sociale veiligheid bedragen in 2025 ruim 23 miljard euro. Deze uitgaven zijn (gecorrigeerd voor inflatie) in de periode 2015-2025 gestegen met 32% en in het laatste jaar met 1%.
- In Caribisch Nederland is het geschat aantal burgers van 15 jaar en ouder dat minstens één keer slachtoffer is geworden van een traditioneel delict, in 2021 met 8% gedaald ten opzichte van vier jaar eerder.

	2015	2024	2025
Overtredingen			
Door politie geregistreerde overlast	305.000	446.000	462.000
Geregistreerde overtredingen[a]	8.311.000	8.335.000	7.972.000
w.v. bestuurlijk	8.017.000	7.952.000	7.612.000
w.v. strafrechtelijk	295.000	383.000	360.000
Instroom OM	118.000	188.000	156.000
Dagvaardingen en oproepen verzet strafbeschikking	56.000	67.000	48.000
Schuldigverklaring met strafoplegging	51.000	46.000	41.000
Sancties bestuurlijk+politie+OM+rechter[a,b,c,d]	8.329.000	8.283.000	7.932.000
w.v. WAHV	7.969.000	7.914.000	7.571.000
w.v. overig bestuurlijk[a,e]	48.000	38.000	41.000
w.v. strafrechtelijk	312.000	331.000	320.000
w.v. politie[a,b]	229.000	233.000	230.000
w.v. OM[c]	33.000	51.000	49.000
w.v. rechter[d]	51.000	46.000	41.000
Uitgaven (mln euro, prijzen 2015)			
Uitgaven aan sociale veiligheid	13.000	17.000	17.000

a De cijfers vanaf 2010 zijn gecorrigeerd t.o.v. 'Criminaliteit en Rechtshandhaving 2022' waarin ten onrechte (bestuurlijke) strafbeschikkingen werden dubbel geteld.

b Betreft transacties, opgelegde strafbeschikkingen en Halt-verwijzingen door de politie. Bij minderjarigen alleen politietransacties en Halt-verwijzingen. Van de politiestrafbeschikking bij minderjarigen waren geen cijfers beschikbaar ten tijde van schrijven.

c Betreft door het OM afgedane transacties, opgelegde strafbeschikkingen en voorwaardelijke beleidssepots.

d Betreft schuldigverklaringen door de rechter, met strafoplegging. Het aantal door de rechter opgelegde sancties (van diverse typen) is groter.

e Betreft bestuurlijke boetes, last onder dwangsom en kosten bestuursdwang.

Bron: politie, CJIB, jaarverslagen desbetreffende organisaties, WODC; bewerking WODC.

- In Caribisch Nederland is het geschat aantal burgers van 15 jaar en ouder dat minstens één keer slachtoffer is geworden van een traditioneel delict, in 2021 met 8% gedaald ten opzichte van vier jaar eerder.
- In Caribisch Nederland zijn in 2023 40% meer verdachten van misdrijven ingestroomd bij het Openbaar Ministerie BES dan in 2015.
- In de periode 2015-2025 is de instroom van misdrijfzaken bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie vanuit Caribisch Nederland met 81% gestegen. Van 2024 op 2025 was er sprake van een daling van 2%.
- De geregistreerde criminaliteit daalt in Nederland harder dan in veel andere Europese landen. In Nederland is het aantal geregistreerde misdrijven per 100.000 inwoners met 25% gedaald in de periode 2015-2021, terwijl het Europese gemiddelde in dezelfde periode met 4% is gestegen. Het aantal geregistreerde verdachten vertoont een vergelijkbare trend: een daling van 24% in Nederland tegenover een stijging van het Europees gemiddelde met 16% in de periode 2015-2024. Toch ligt het aantal verdachten per 100.000 inwoners in Nederland nog steeds hoger dan het Europees gemiddelde.
- De bezetting van het gevangeniswezen per 100.000 inwoners is in de periode 2015-2024 in Nederland met 4% gestegen, terwijl het in Europa met 25% is gestegen. Deze stijging vindt vooral plaats in landen buiten de Europese Unie.

		2015	2024	2025
Caribisch Nederland, misdrijven				
Geschat aantal slachtoffers van traditionele delicten[a]		1.800[b]	1.700[c]	.
Aangiften		950[d]	790[e]	.
Instroom OM BES		360	510[e]	.
Instroom GHJ		160	300	290
Nederland in internationaal perspectief (per 100.000 inwoners)				
Geregistreerde criminaliteit	Nederland	5.779	4.336[c]	
	Europa	5.050	4.687[c]	
Verdachten	Nederland	1.780	1.350[c]	
	Europa	1.347	1.058[c]	
Meerderjarige gedetineerden in het gevangeniswezen	Nederland	131	144	164
	Europa	64	65	66

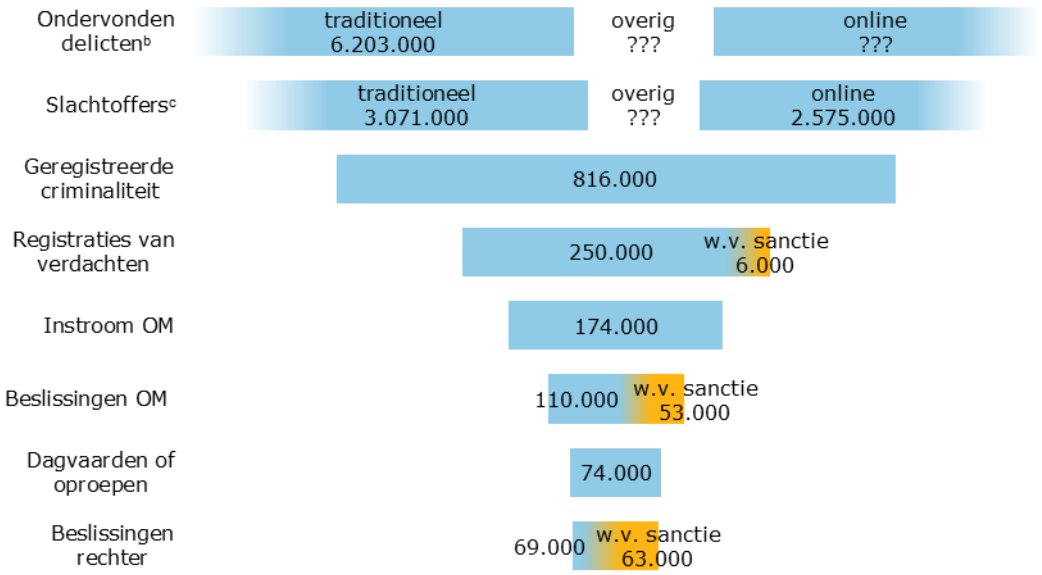
a Dit zijn cijfers over respectievelijk 2017/2018 en 2021.
b 2017.
c 2021.
d 2020.
e 2023.
Bron: CBS, jaarverslagen desbetreffende organisaties, ESB, Eurostat; bewerking WODC.

De cijfers in dit rapport zijn niet gecorrigeerd voor economische en demografische ontwikkelingen, met uitzondering van inflatie. Voor een beknopt overzicht van de economische en demografische ontwikkelingen in de periode 2002 tot en met 2025 zie tabel S.9.

De strafrechtsketen voor misdrijven

De strafrechtsketen voor misdrijven fungeert als een trechter: in elke fase van de keten vindt een selectieproces plaats (zie figuur S.1). Slachtoffers ondervinden veel delicten, waaronder in 2025 ruim 6 miljoen traditionele delicten, zoals geweld, vernieling en vermogensdelicten, en in 2019 ruim 3,2 miljoen online delicten, zoals internet fraude en hacken. Slechts een deel daarvan wordt gemeld bij een opsporings-instantie. Het grootste gedeelte van de misdrijfzaken[1] stroomt de strafrechtsketen in bij de politie. In 2025 werden door de politie 816.000 misdrijven geregistreerd. Overigens kunnen dit ook zaken zonder slachtoffer zijn. In 2025 heeft de politie ongeveer 250.000 verdachten geregistreerd, waarvan slechts een klein deel direct een sanctie krijgt, namelijk 6.000 (strafbeschikking of Halt-verwijzing). De meeste verdachten stromen door naar het OM. Een klein deel van de misdrijven stroomt via de bijzondere opsporingsdiensten of buitengewone opsporingsambtenaren direct in bij het OM. In totaal stroomden in 2025 174.000 zaken in bij het OM.

Figuur S.1 Van ondervonden delicten naar sancties, misdrijven, 2025[a]

a De gepresenteerde aantallen betreffen niet noodzakelijkerwijs dezelfde zaken/verdachten/dossiers. Bijvoorbeeld, beslissingen van de rechter in 2025 kunnen betrekking hebben op een misdrijf dat in 2023 is gepleegd en pas in 2024 bij het Openbaar Ministerie is binnengekomen.

b Het aantal traditionele delicten is een schatting van het aantal door inwoners van 15 jaar en ouder ondervonden traditionele delicten in de verslagperiode 2025.

c Het aantal slachtoffers is een schatting van het aantal door inwoners van 15 jaar en ouder dat minimaal één keer slachtoffer is geworden van een delict in 2025. De gehanteerde methodiek voor online delicten verschilt van de methodiek gehanteerd voor traditionele delicten en daarom zijn de cijfers niet bij elkaar opgeteld.

Bron: WODC en CBS; voor de corresponderende cijfers zie tabel S.1

[1] Zaken die tot de competentie van de strafrechter (en niet tot die van de kantonrechter) behoren noemen we misdrijfzaken, maar die term is niet geheel correct. Een specifiek en beperkt deel van de misdrijven (stroperij en enkele milieu- en drugsdelicten) wordt door kantonrechter behandeld. Het gaat hier om heel kleine aantallen zaken. Daarnaast worden sommige overtredingen (landloperij, bedelarij, in de economische sfeer of in combinatie met misdrijven) door de strafrechter behandeld; ook hier gaat het om een klein deel.

Het OM kan een sanctie opleggen (53.000 in 2025 in de vorm van een transactie, strafbeschikking of voorwaardelijk sepot), onvoorwaardelijk seponeren of dagvaarden of oproepen (na verzet tegen een strafbeschikking). Als er wordt gedagvaard of opgeroepen, legt de rechter in de meeste gevallen een sanctie op (63.000 in 2025).

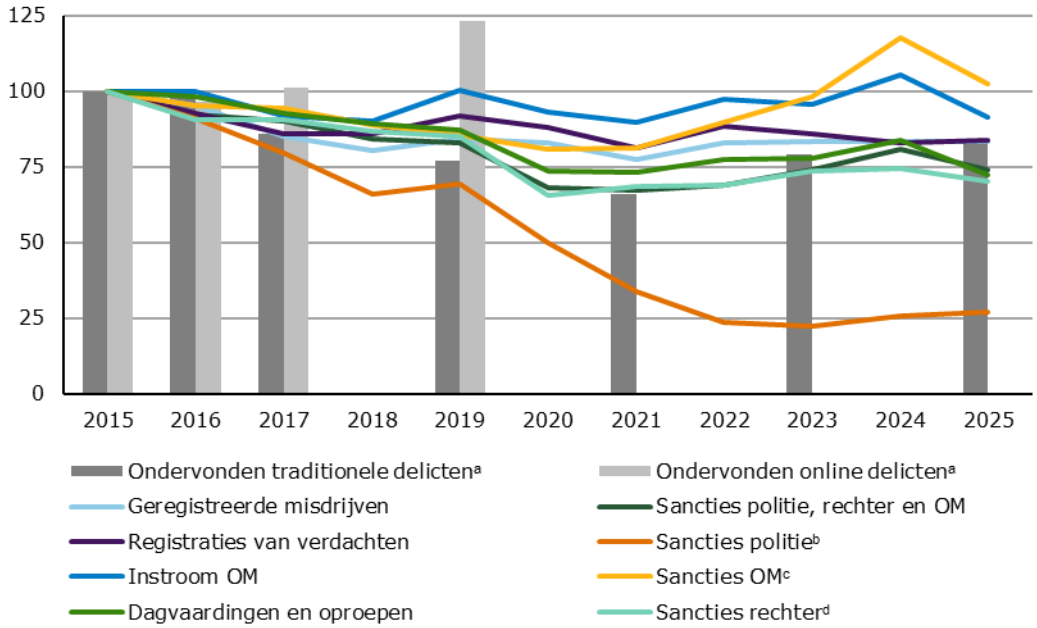
Instroom en doorstroom in de strafrechtsketen

In de periode 2015 tot en met 2025 daalde zowel het geschatte aantal door inwoners ondervonden traditionele delicten als de door de politie geregistreerde criminaliteit met 17% (zie figuur S.2). Ten opzichte van 2025 is de geregistreerde criminaliteit in 2025 vrijwel gelijk gebleven. Het aantal registraties van verdachten daalde in de periode 2015-2025 met 16%, terwijl de instroom bij het OM daalde met 9%. Deze daling is deels het gevolg van de COVID-19-maatregelen.[2] In het laatste jaar (2024-2025) zien we een lichte stijging in het aantal geregistreerde verdachten (+1%), maar een daling in de instroom bij het OM (13%). In de periode 2015-2023 is het verschil tussen het aantal geregistreerde verdachten en de instroom bij het OM langzamerhand kleiner geworden met de kanttekening dat in deze periode de wijze waarop met sepots wordt omgegaan is gewijzigd.[3] Maar de jaren 2024-2025 wijken af. In 2024 heeft een administratieve inhaalslag plaatsgevonden waarbij achterstanden bij eenvoudige misdrijven zijn weggewerkt. Hierdoor is het verschil tussen geregistreerde verdachten en instroom OM relatief klein. In 2025 konden vanwege een ICT-storing nieuwe zaken tijdelijk niet automatisch binnenkomen bij het OM, waardoor er juist weer een grote administratieve achterstand ontstond. Deze achterstand werkt door in de rest van de strafrechtsketen. Zo is het aantal zaken waarin wordt gedagvaard of opgeroepen (na verzet tegen strafbeschikking) in de periode 2015-2025 met 28% gedaald, en in het laatste jaar (2024-2025) met 14%.

[2] Het effect van de COVID-19-pandemie is tweeledig. Enerzijds was er minder instroom, anderzijds zorgde de tijdelijke gedeeltelijke sluiting van de gerechtsgebouwen tijdens de eerste lockdown in 2020 voor een toename van de voorraden. Tijdens de tweede lockdown waren de gerechtsgebouwen wel geopend maar vanwege de COVID-19-maatregelen konden de rechtbanken en gerechtshoven desalniettemin ook in 2021 niet op volle kracht draaien. OM en ZM hebben in 2020 afspraken gemaakt om de voorraden aan te pakken. Deze afspraken golden ook in 2021. Dit leidde tot een verschuiving in de wijze van behandeling en afdoening van zaken en tot een afname van het aantal vonnissen, zowel in 2020 als 2021.

[3] Zo deed het OM in 2016 nog bijna 52.000 zaken af in de voorfase (dus nog voordat zaken als instroom werden geregistreerd), meestal als sepot. In 2018 ging het nog om ruim 34.000 zaken. Vanaf 2020 worden al deze zaken als instroom OM geregistreerd (OM 2021, p. 43), waarna ze vaak alsnog als sepot worden afgedaan. Sepots in de voorfase berustten meestal op gebrek aan bewijs. Een klein deel hiervan wordt afgehandeld via een Halt-verwijzing of een reprimande van de officier van justitie (OM 2019, p. 18, 28; OM 2020, p. 35). Het aantal door het OM geboekte technische sepots is, in het kielzog van deze afschaffing van de voorselectie, toegenomen (OM 2020, p. 36).

Figuur S.2 Van ondervonden delicten naar sancties, misdrijven, index 2015=100

a Schatting van het aantal delicten ondervonden door inwoners van 15 jaar en ouder. De gehanteerde methodiek voor online delicten verschilt van de methodiek gehanteerd voor traditionele delicten.

b Transacties, strafbeschikkingen en Halt-verwijzingen van de politie.

c Transacties OM, strafbeschikkingen OM en voorwaardelijke beleidssepots OM.

d Schuldigverklaringen door de rechter met strafoplegging.

Bron: WODC en CBS; voor de corresponderende cijfers zie tabel S.1

Sancties

De term 'sanctie' wordt hier niet in strikt juridische, maar in algemeen maatschappelijke betekenis gebruikt. Het gaat daarbij in principe om alle uitkomsten van de strafrechtshandhaving, waarbij een (vermoedelijke) dader van een misdrijf bindende strafrechtelijke consequenties ervan ondervindt. Omdat sepots met bepaalde voorwaarden, transacties en Halt-verwijzingen door de verdachte als sancties zullen worden beschouwd, tellen ook deze hierin mee. Ook de ontwikkeling van de voorwaardelijke sancties komt kort aan de orde, hoewel er geen sprake is van een sanctie als aan de voorwaarden wordt voldaan. Maar het is mogelijk dat daders het voldoen aan de voorwaarden als sanctie ervaren.

Om verschillende redenen is het mogelijk dat verdachten van misdrijven geen sanctie in de hier beschreven betekenis krijgen opgelegd. Dat kan zijn omdat ze niet worden gepakt of omdat ze vanwege onvoldoende bewijs vrij uitgaan of omdat hun zaak om andere redenen niet wordt behandeld. De hier in beeld gebrachte opgelegde sancties worden overigens niet noodzakelijk allemaal succesvol geëxecuteerd.[4,5] Het komt voor

[4] Een totaalbeeld over de mate waarin opgelegde sancties succesvol worden geëxecuteerd is momenteel niet te geven, vanwege lacunes in de executiecijfers (zie ook hoofdstuk 7). De twee voornaamste beperkingen zijn: (1) bij CJIB-cijfers over de afhandeling van transacties en strafbeschikkingen, afkomstig van het OM, kan op dit moment geen volledig onderscheid worden gemaakt tussen misdrijven en overtredingen en (2) over de executie van vrijheidsstraffen is onvoldoende informatie beschikbaar.

[5] Er zijn diverse redenen waarom op basis van de gepresenteerde cijfers niet zoiets als een 'sanctiekans' kan worden berekend. De gegevens van de verschillende onderdelen zijn afkomstig uit verschillende

dat een sanctie mislukt, bijvoorbeeld een taakstraf die niet (volledig) wordt uitgevoerd, een boete of geldsomstrafbeschikking die niet (volledig) wordt betaald of een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf die niet (volledig) wordt uitgezeten.

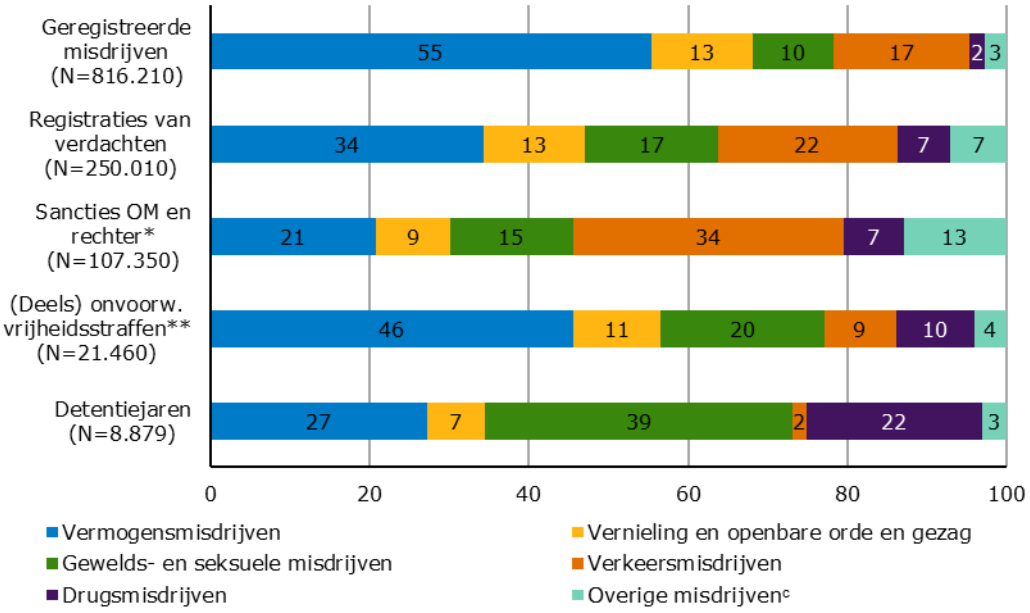
Het totale aantal sancties, overeengekomen met/opgelegd door politie, OM en rechter daalde tussen 2015 en 2025 met 26% (zie figuur S.2). Het aantal door de politie opgelegde sancties daalde met 73%. De politie kan slechts voor een zeer beperkt aantal misdrijven een politiestrafbeschikking opleggen, waarvan rijden onder invloed van alcohol (tot een bepaald promillage) de belangrijkste is. Het aantal door het OM opgelegde sancties steeg tussen 2015 en 2025 met 2%. Het aantal door de rechter uitgesproken schuldigverklaringen met strafoplegging daalde in dezelfde periode met 30%.

Delicten door de keten heen

Door verschuivingen in het aandeel van verschillende soorten misdrijven zijn de selectie-effecten in de keten duidelijk zichtbaar (zie figuur S.3). De in verhouding lage ophelderingspercentages bij vermogensmisdrijven zorgen voor een lager aandeel daarvan in het midden van de keten, bij de geregistreerde verdachten en de sancties. Omdat voor deze misdrijven wel vaker een vrijheidsstraf wordt opgelegd dan bij de rest van de misdrijven, is het aandeel bij de vrijheidsstraffen en de detentiejaren weer hoger. Gewelds- en seksuele delicten kennen, vergeleken met de rest van de misdrijven, zowel hogere ophelderingspercentages als zwaardere sancties. Daarom heeft dit type misdrijven een groter aandeel in alle fasen die volgen op de registratie bij de politie. Dit laatste geldt nog sterker voor de drugsmisdrijven: in elke volgende fase van de keten neemt het aandeel hiervan toe. Het omgekeerde is het geval met misdrijven op het gebied van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en gezag: het aandeel van dit type misdrijven loopt later in de keten terug. Bij verkeersmisdrijven volgt in verhouding vaak een sanctie, maar dit is dan weer niet zo vaak een vrijheidsstraf.

informatiebronnen en betreffen niet steeds dezelfde teleenheden of zaken of perioden. Zo kan een misdrijf meerdere verdachten opleveren en tot meer dan één zaak leiden. Daarnaast kunnen meerdere misdrijven in één zaak worden behandeld door het OM of de rechter. Ook kan het voorkomen dat een verdachte van een misdrijf in het ene jaar door de politie wordt opgespoord, maar pas in een later jaar door OM of rechter wordt vervolgd en/of berecht. Mislukte sancties leiden mogelijk tot de oplegging van nieuwe sancties verderop in de keten, waardoor een risico op dubbeltellingen ontstaat. Vergelijking van de ketenschakels kent dus haar beperkingen en kan enige vertekeningen geven (zie ook bijlage 3).

Figuur S.3 Aandeel van verschillende soorten misdrijven in de strafrechtsketen, in %, 2025

a Anders dan in eerdere figuren betreffen de sancties hier de transacties OM, strafbeschikkingen OM en schuldigverklaringen (inclusief die zonder strafoplegging) door de rechter. De politiesancties (politietransacties, politiestrafbeschikkingen en Halt-verwijzingen) en voorwaardelijke beleidssepots OM worden niet meegenomen, omdat hiervan (nog) geen cijfers uitgesplitst naar delict beschikbaar waren. Ook zijn cijfers over schuldigverklaring zonder straf niet per delicttype beschikbaar.

b Dit zijn (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraffen, hechtenissen, militaire detenties en jeugddetenties.

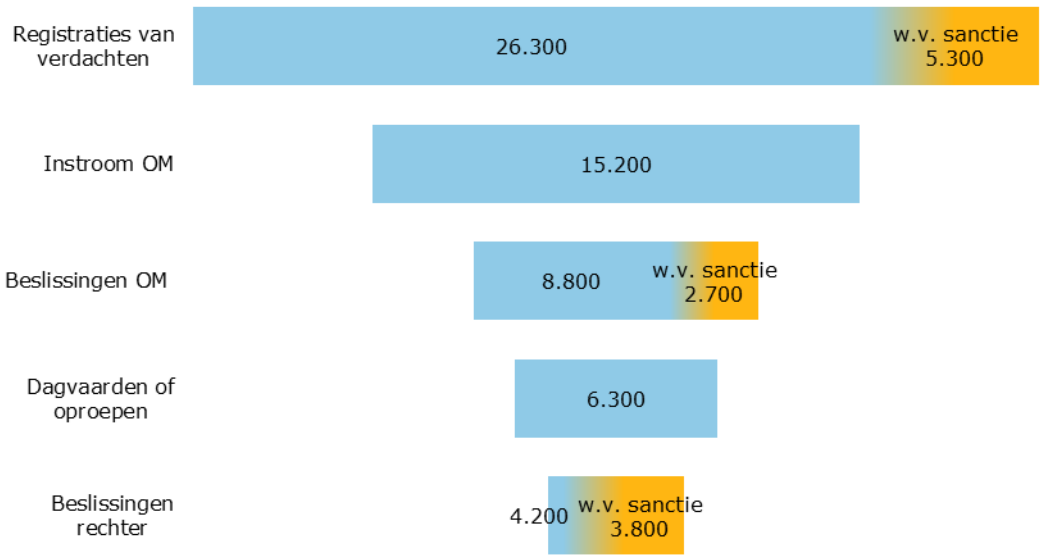
c Deze categorie omvat (vuur)wapenmisdrijven, overige misdrijven Wetboek van Strafrecht en overige wetten (inclusief onbekende wetten).

Bron: WODC en CBS; voor de corresponderende cijfers zie tabel S.2

De strafrechtsketen voor misdrijven bij minderjarigen

Ook bij minderjarigen is er sprake van een selectie-effect in elke fase van de keten (zie figuur S.4). In 2025 heeft de politie ruim 26.000 minderjarige verdachten geregistreerd, waarvan slechts een klein deel direct een sanctie krijgt, namelijk 5.300 in 2025 (voornamelijk Halt-verwijzing). Van de resterende verdachten stromen de meesten door naar het OM. Het OM kan een sanctie opleggen (2.700 in 2025 in de vorm van een transactie, strafbeschikking of voorwaardelijk sepot), onvoorwaardelijk seponeren of dagvaarden of oproepen (na verzet tegen een strafbeschikking). Als er wordt gedagvaard of opgeroepen, legt de rechter in de meeste gevallen een sanctie op (3.800 in 2025).

Figuur S.4 Van verdachten naar sancties, misdrijven, minderjarigen, 2025[a]

a De gepresenteerde aantallen betreffen niet noodzakelijkerwijs dezelfde zaken/verdachten/dossiers. Bijvoorbeeld, beslissingen van de rechter in 2025 kunnen betrekking hebben op een misdrijf dat in 2023 is gepleegd en pas in 2024 bij het Openbaar Ministerie is binnengekomen.

Bron: WODC en CBS; voor de corresponderende cijfers zie tabel S.3

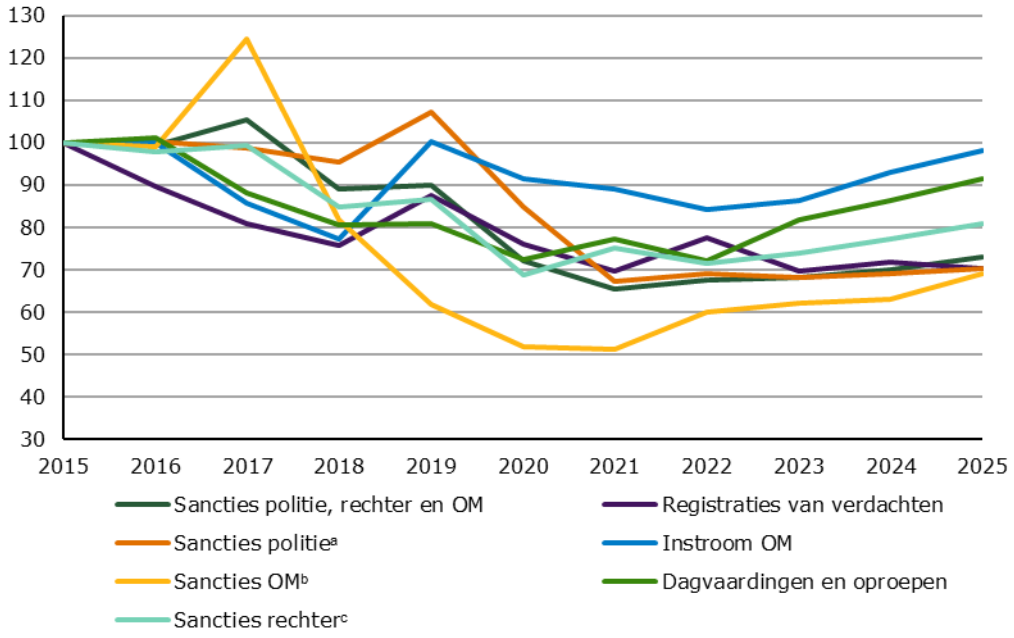
Instroom en doorstroom in de strafrechtsketen

Het aantal registraties van minderjarige verdachten daalde in de periode 2015-2025 met 30% (zie figuur S.5). Deze daling is sterker dan die van de registraties van het totale aantal verdachten (-16%). Het aandeel minderjarige verdachten binnen het totale aantal verdachten nam af van 13% in 2015 naar 11% in 2025. In het laatste jaar (2024-2025) daalt het aantal registraties van minderjarige verdachten met 3%, terwijl het totaal aantal verdachten juist met 1% is gestegen. Bezien over de totale periode 2015-2025 daalde de instroom van minderjarigen bij het OM met 2%. Maar in het laatste jaar (2024-2025) is de instroom bij het OM gestegen met 5%, ondanks de daling van het aantal minderjarige verdachten en de ICT-storing bij het OM. Het aantal zaken waarin wordt gedagvaard of opgeroepen (na verzet tegen strafbeschikking), is in de periode 2015-2025 met 9% gedaald, maar in het laatste jaar (2024-2025) met 6% gestegen.

Sancties

Het aantal sancties van de politie, het OM en de rechter tezamen daalde over de periode 2015-2025 met 27%. Het aantal politiesancties daalde in de periode 2015-2025 met 30%. Het betreft hier enkel Halt-verwijzingen. Het aantal sancties van het OM en de rechter tezamen is over de hele periode 2015-2025 met 24% gedaald. Het aantal door het OM opgelegde sancties en het aantal schuldigverklaringen door de rechter met strafoplegging daalden met respectievelijk 31% en 19% (zie figuur S.5).

Figuur S.5 Van ondervonden delicten naar sancties, misdrijven, minderjarigen, index 2015=100

a Transacties en Halt-verwijzingen van de politie. Exclusief politiestrafbeschikkingen.

b Transacties OM, strafbeschikkingen OM en voorwaardelijke beleidssepots OM.

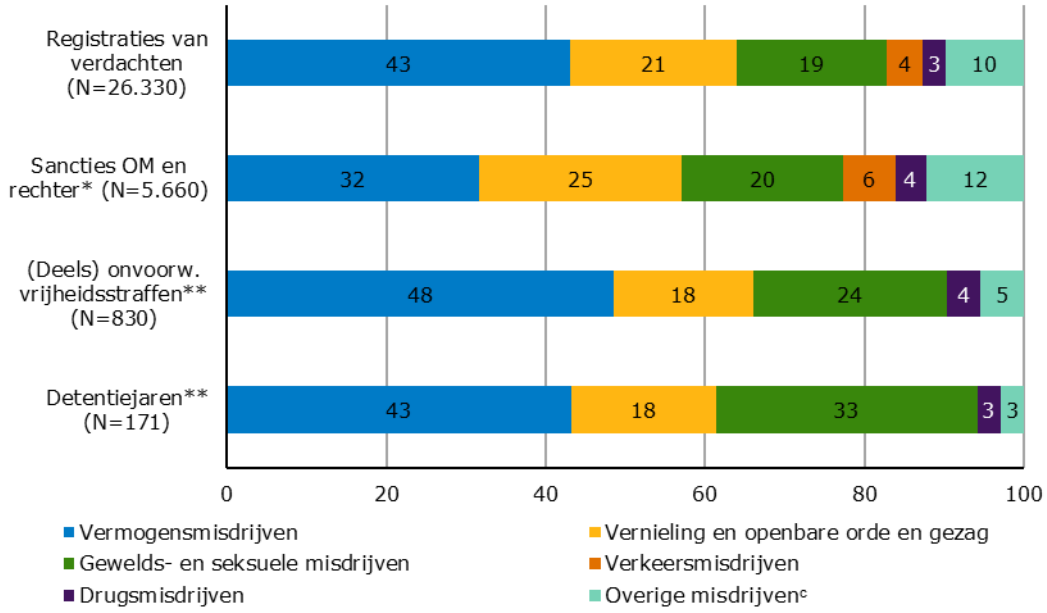
c Schuldigverklaringen door de rechter met strafoplegging.

Bron: WODC en CBS; voor de corresponderende cijfers zie tabel S.3

Delicten door de keten heen

In 2025 betrof de verdenking in bijna de helft van de registraties van minderjarige verdachten een vermogensmisdrijf (43%). Bij de sancties van het OM en de rechter ligt dit aandeel lager (32%). Omdat voor vermogensmisdrijven in verhouding vaker een jeugddetentie wordt opgelegd, is het aandeel van vermogensmisdrijven in de latere fases van de strafrechtsketen hoger: 48% van de jeugddetenties en 43% van het aantal detentiejaren. Het aandeel bij vernielingen en openbare orde en gezag misdrijven ligt daarentegen aan het eind van de keten juist lager dan in het begin: 18% van de jeugddetenties en van de detentiejaren tegen 21% van de geregistreerde verdachten. Bij gewelds- en seksuele delicten is het aandeel in termen van sancties en vooral ook detentiejaren groter dan in termen van verdachten (zie figuur S.6).

Figuur S.6 Aandeel van verschillende soorten misdrijven in de strafrechtsketen, minderjarigen, in %, 2025

a Anders dan in eerdere figuren betreffen de sancties hier de transacties OM, strafbeschikkingen OM en schuldigverklaringen (inclusief die zonder strafoplegging) door de rechter. De politiesancties (politietransacties, politiestrafbeschikkingen en Halt-verwijzingen) en voorwaardelijke beleidssepots OM worden niet meegenomen, omdat hier ten tijde van schrijven nog geen cijfers uitgesplitst naar delict beschikbaar waren. Tevens zijn cijfers over schuldigverklaring zonder straf niet per delicttype beschikbaar.

b Exclusief (deels) onvoorwaardelijke jeugddetenties van meerderjarigen.

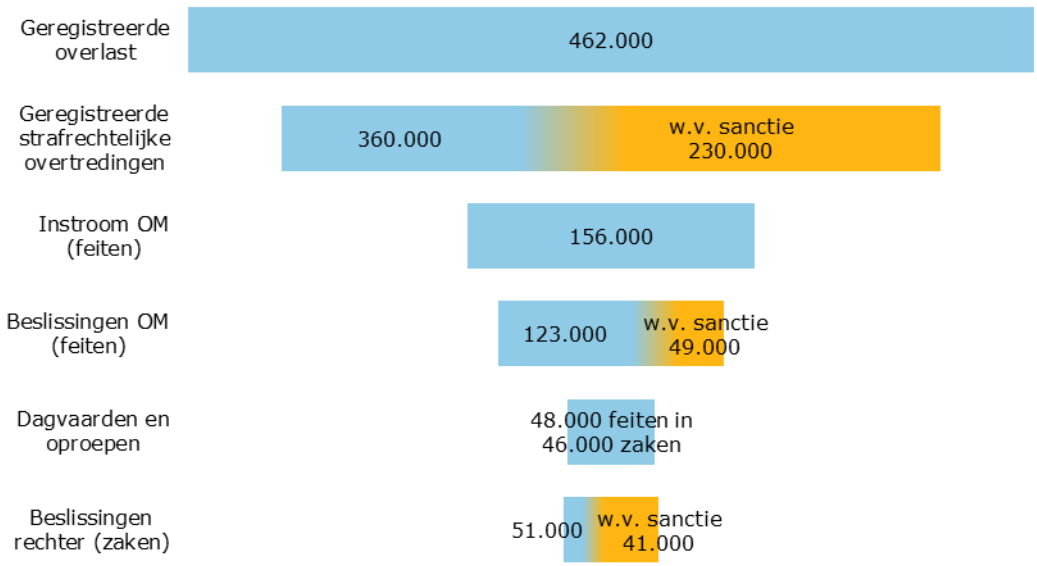
c Deze categorie omvat (vuur)wapenmisdrijven, overige misdrijven Wetboek van Strafrecht en overige wetten (inclusief onbekende wetten).

Bron: WODC en CBS; voor de corresponderende cijfers zie tabel S.4

De strafrechtsketen voor overtredingen

Ook bij overtredingen is het trechtereffect in de strafrechtsketen zichtbaar (zie figuur S.7). In 2025 werden 462.000 meldingen van overlast geregistreerd door de politie. Hoeveel meldingen er bij andere instanties binnengekomen zijn is niet bekend. In totaal zijn er 230.000 sancties door de politie opgelegd voor strafrechtelijke overtredingen. Het merendeel wordt met een transactie of een strafbeschikking afgedaan. Een deel stroomt door naar het OM. Daarnaast kunnen bijzondere opsporingsdiensten of buitengewone opsporingsambtenaren ook overtredingen insturen naar het OM. De totale instroom bij het OM betrof in 2025 156.000 feiten. Het OM kan een sanctie opleggen (49.000 in 2025 in de vorm van een transactie, strafbeschikking of voorwaardelijk sepot), onvoorwaardelijk seponeren of dagvaarden of oproepen (na verzet tegen een strafbeschikking). Als er wordt gedagvaard of opgeroepen, legt de rechter in de meeste gevallen een sanctie op (41.000 in 2025). Naast de strafrechtelijke sancties zijn er in 2025 ook bijna 8 miljoen WAHV-beschikkingen opgelegd, wat een daling is van 5% ten opzichte van 2015 en een daling van 4% ten opzichte van 2024. Daarnaast zijn er in 2025 ook minimaal 41.000 bestuurlijke strafbeschikkingen opgelegd.

Figuur S.7 Van overlast naar sancties, 2025[a]

a De gepresenteerde aantallen betreffen niet noodzakelijkerwijs dezelfde feiten/zaken/verdachten/dossiers. Bijvoorbeeld, beslissingen van de rechter in 2025 kunnen betrekking hebben op een overtreding die in 2023 is gepleegd en pas in 2025 bij het Openbaar Ministerie is binnengekomen. De cijfers vanaf 2010 zijn gecorrigeerd t.o.v. 'Criminaliteit en Rechtshandhaving 2022' waarin ten onrechte (bestuurlijke) strafbeschikkingen werden dubbel geteld.

Bron: WODC en CBS; voor de corresponderende cijfers zie tabel S.5

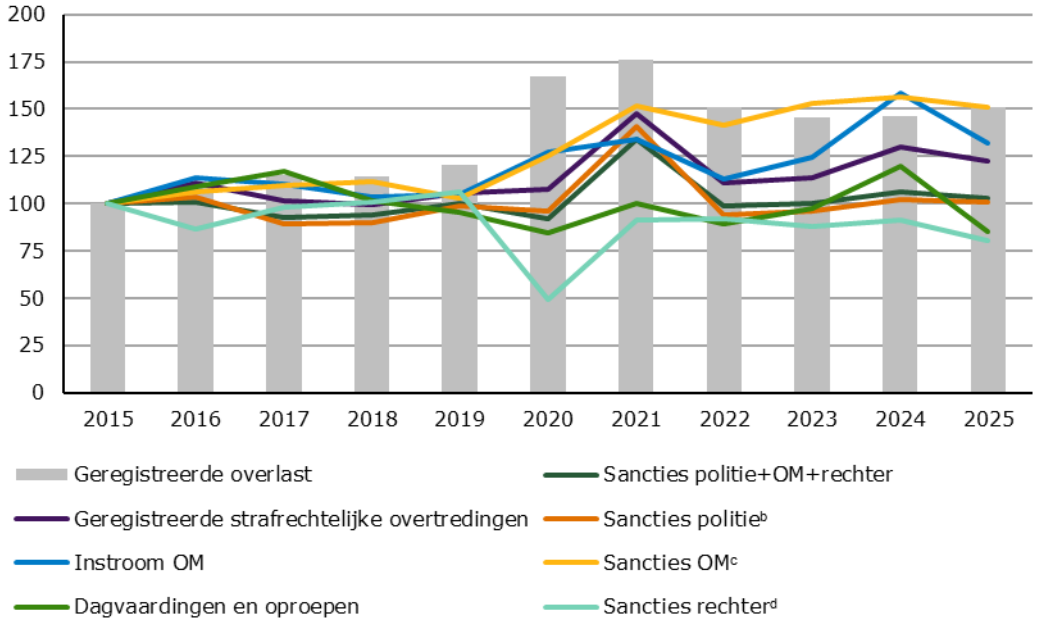
Instroom en doorstroom in de strafrechtsketen

Het aantal geregistreerde strafrechtelijke overtredingen steeg in de periode 2015-2025 met 22% (zie figuur S.8), ondanks dat het aantal meldingen van overlast sterk is gestegen (51%). In het laatste jaar (2024-2025) was er een daling van het aantal geregistreerde strafrechtelijke overtredingen (-6%), terwijl het aantal meldingen van overlast gelijk is gestegen (+4%). De instroom bij het OM steeg over de hele periode met 32%, maar daalde in het laatste jaar (2024-2025) met 17% deels als gevolgd van de ICT-storing bij het OM in 2025, waardoor nieuwe zaken niet automatisch binnenkomen bij het OM. Dit werkt door in de hele keten. Het aantal zaken waarin wordt gedagvaard of opgeroepen (na verzet tegen strafbeschikking), is in de periode 2015-2025 met 15% gedaald. In het laatste jaar (2024-2025) was de daling zelfs 29%.

Sancties

Het aantal strafrechtelijke sancties van de politie, het OM en de rechter tezamen steeg over de periode 2015-2025 met 3%. Het aantal sancties van de politie en het OM vertonen een piek in 2021 als gevolg van overtredingen van de COVID-19-regels. En het aantal sancties van de rechter vertoont een dieptepunt in 2020 als gevolg van de sluiting van de rechtbanken (m.n. in overtredingszaken) als gevolg van de COVID-19-pandemie.

Figuur S.8 Van geregistreerde overlast naar sancties, index 2015=100[a]

a De cijfers vanaf 2010 zijn gecorrigeerd t.o.v. 'Criminaliteit en Rechtshandhaving 2022' waarin ten onrechte (bestuurlijke) strafbeschikkingen werden dubbel geteld.

b Transacties, politiestrafbeschikkingen en Halt-verwijzingen van de politie.

c Transacties OM, strafbeschikkingen OM en voorwaardelijke beleidssepots OM.

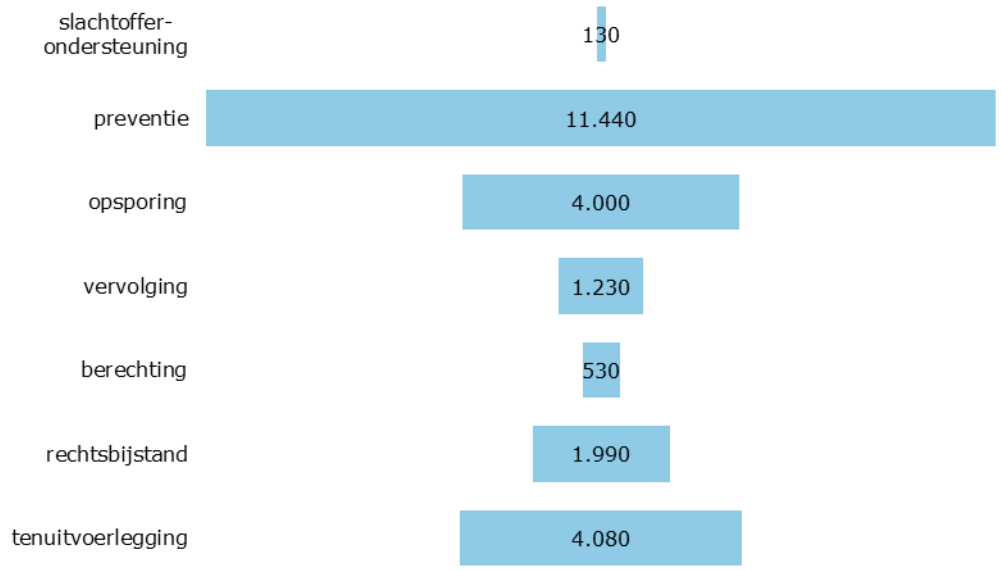
d Schuldigverklaringen door de rechter met strafoplegging.

Bron: WODC en CBS; voor de corresponderende cijfers zie tabel S.5

Uitgaven aan sociale veiligheid

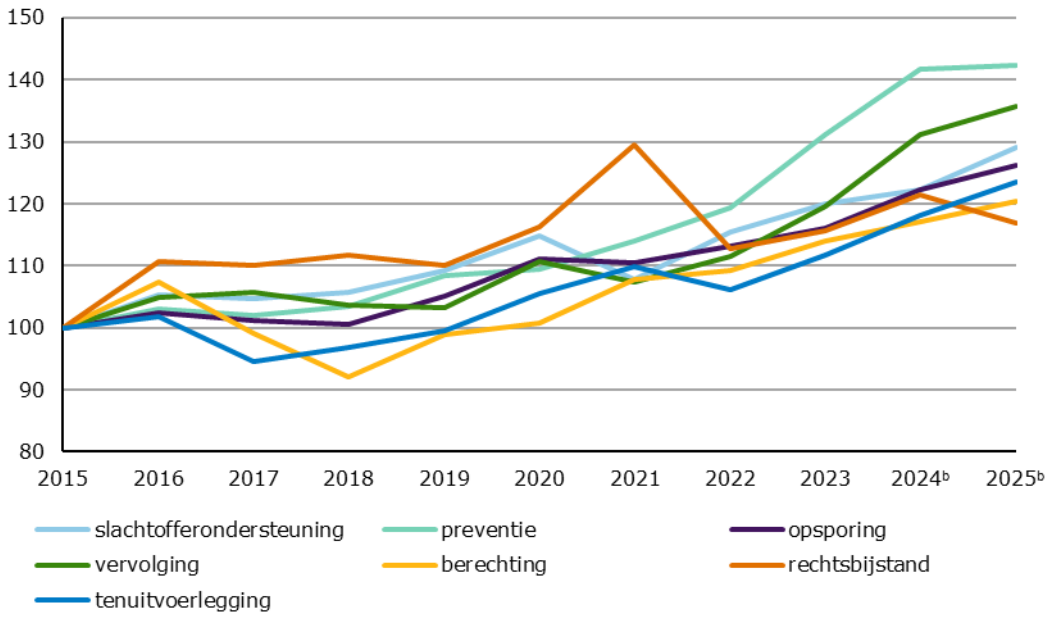
In 2025 is ruim 23 miljard euro uitgegeven aan sociale veiligheid, te weten alle activiteiten die tot doel hebben criminaliteit, verloedering en overlast te voorkomen of te bestraffen en onveiligheidsgevoelens weg te nemen. Gecorrigeerd voor inflatie is dit een stijging van 32% ten opzichte van 2015 en een stijging van 1% ten opzichte van 2024. In tegenstelling tot het aantal personen/zaken/dossiers in de strafrechtsketen vertonen de uitgaven aan sociale veiligheid meer een zandloperpatroon. Aan het begin en aan het einde van de keten zijn de uitgaven hoog, maar middenin zijn de uitgaven relatief laag (zie figuur S.9). Het minst wordt echter uitgegeven aan slachtofferondersteuning (zie figuur S.10). De uitgaven aan preventie hebben de grootste ontwikkeling doorgemaakt. De uitgaven aan slachtofferondersteuning, opsporing, berechting en tenuitvoerlegging zijn in de periode 2015-2025 geleidelijk gestegen.

Figuur S.9 Van slachtofferondersteuning naar tenuitvoerlegging, uitgaven in mln euro, 2025[a]

a Voorlopige cijfers.
Bron: Jaarverslagen en jaarrekeningen van het ministerie van JenV, overige ministeries en desbetreffende organisaties; CBS; bewerking WODC. Voor de corresponderende cijfers zie tabel S.6

Figuur S.10 Van slachtofferondersteuning naar tenuitvoerlegging, uitgaven in prijzen van 2015, index 2015=100[a]

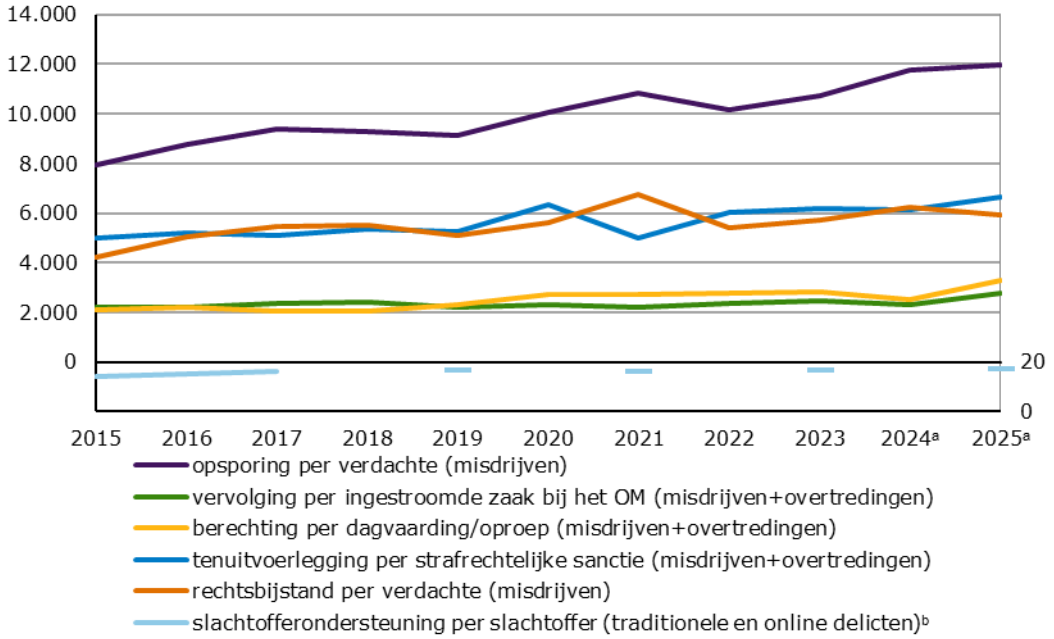

a Gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.

b Voorlopige cijfers.
Bron: Jaarverslagen en jaarrekeningen van het ministerie van JenV, overige ministeries en desbetreffende organisaties; CBS; bewerking WODC. Voor de corresponderende cijfers zie tabel S.6

Het is ook mogelijk om de uitgaven af te zetten tegen een relevante indicator voor elke ketenfase (zie figuur S.11). Het blijkt dat de uitgaven aan opsporing per registratie van een verdachte in de periode 2015-2025 gestegen is met 51% (na correctie voor inflatie) tot bijna € 16.000 (nominaal). In het laatste jaar bedroeg de stijging 2%. De uitgaven aan vervolging per ingestroomde zaak bij het OM (zowel misdrijven als overtredingen) zijn in de periode 2015-2025 gestegen met 27% (na correctie voor inflatie) en in het laatste jaar met 22% tot € 3.700 (nominaal). De uitgaven aan berechting per dagvaarding of oproep (zowel misdrijven als overtredingen) zijn in de periode 2015-2025 gestegen met 57% (na correctie voor inflatie) en in het laatste jaar met 29% naar bijna € 4.400 (nominaal). De uitgaven aan de tenuitvoerlegging per strafrechtelijke sanctie (zowel misdrijven als overtredingen, maar exclusief WAHV-beschikkingen) zijn in de periode 2015-2025 gestegen met 33% (na correctie voor inflatie) en in het laatste jaar met 9% naar bijna € 8.900 (nominaal). De uitgaven aan rechtsbijstand per registratie van een verdachte zijn in de periode 2015-2025 gestegen met 40% (na correctie voor inflatie) tot bijna € 8.000 (nominaal). In het laatste jaar was er sprake van een daling 5%. De uitgaven aan slachtofferondersteuning per slachtoffer zijn in de periode 2015-2025 gestegen met 22% (na correctie voor inflatie), maar nog steeds erg laag (ca. € 23 nominaal). De beste indicator voor de uitgaven aan preventie zou het aantal voorkomen delicten zijn. Dit aantal is echter niet bekend.

Figuur S.11 Kosten per relevante indicator, uitgaven in prijzen van 2015, euro

a Voorlopige cijfers.

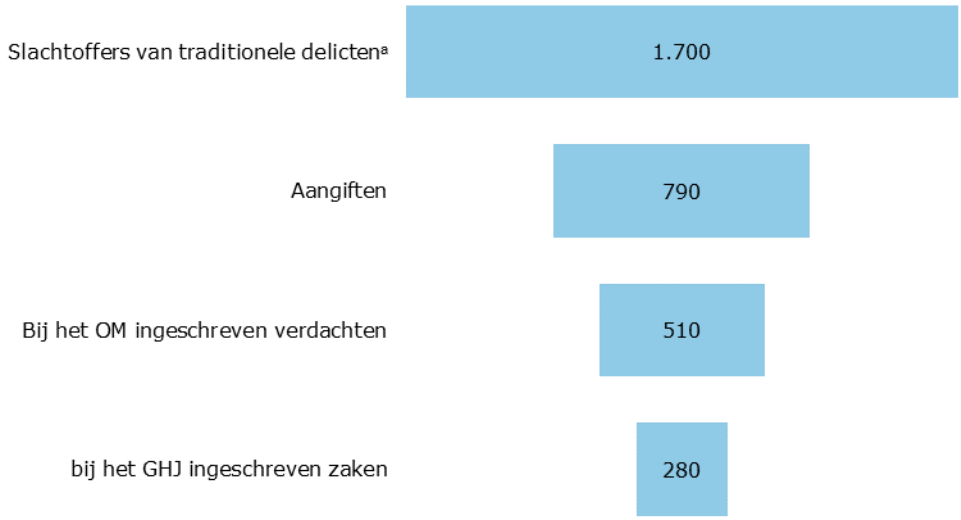
b Afgezet op de rechter y-as.

Bron: Jaarverslagen en jaarrekeningen van het ministerie van JenV, overige ministeries en desbetreffende organisaties; CBS; bewerking WODC. Voor de corresponderende cijfers zie tabel S.6

De strafrechtsketen in Caribisch Nederland

Ook de strafrechtsketen voor misdrijven in Caribisch Nederland fungeert als een trechter (zie figuur S.12). Er waren in 2021 naar schatting 1.700 slachtoffers van traditionele delicten, zoals geweld, vernieling en vermogensdelicten. Slechts een deel daarvan wordt gemeld bij een opsporingsinstantie. In 2023 werden door de politie in Caribisch Nederland 790 aangiften van misdrijven geregistreerd. In 2023 stroomden 510 misdrijfzaken in bij het Openbaar Ministerie BES en 280 misdrijfzaken bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie.

Figuur S.12 Van slachtofferschap naar berechting in Caribisch Nederland, 2023

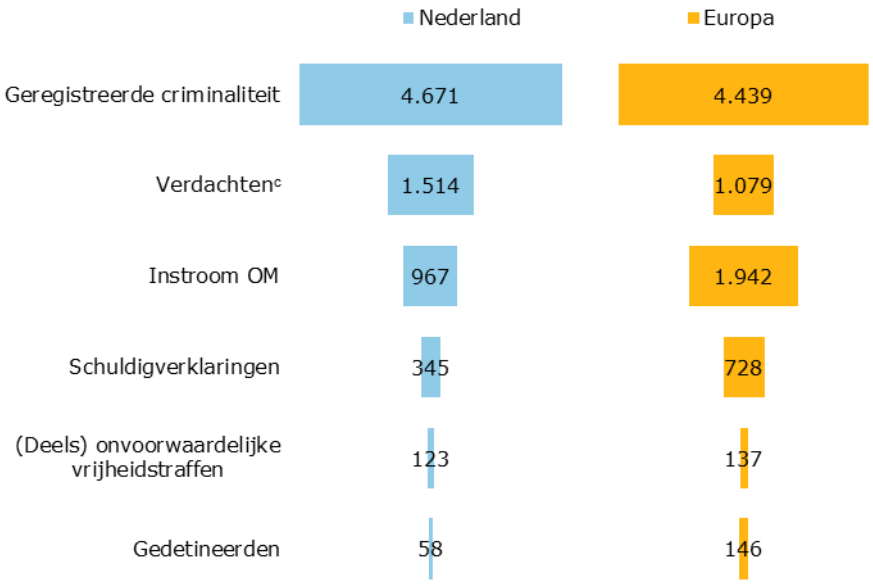
a De cijfers over slachtofferschap hebben betrekking op 2021.

Bron: CBS, KPCN (2024), jaarverslagen OM BES en GHJ; bewerking WODC. Voor de corresponderende cijfers zie tabel S.7

De strafrechtsketen in internationaal perspectief

Ook in het buitenland ziet de strafrechtsketen er min of meer uit als een trechter (zie figuur S.13). Wel zijn er in Europa minder verdachten dan zaken die instromen bij het OM. Daar kunnen meerdere redenen voor zijn, bijvoorbeeld opsporingsinstanties anders dan de politie die ook zaken aanleveren bij het OM, registratieregels of definitieverschillen (bv. wanneer wordt iemand als verdachte beschouwd en geregistreerd?). Ook is het aantal landen dat rapporteert aan een bepaalde bron van invloed. Zo is het aantal verdachten in Europa in het ESB relatief laag omdat veel landen in 2020 niet hebben gerapporteerd aan het ESB. Eurostat en UNODC hebben cijfers van meer landen en rapporteren hogere aantallen verdachten, maar ook deze aantallen zijn kleiner als de instroom bij het OM.

Figuur S.13 Van geregistreerde criminaliteit naar gedetineerden: Nederland versus Europa, per 100.000 inwoners, 2020[a,b]

a 2020 is het meest recente jaar waarvoor alle gegevens in deze tabel beschikbaar zijn.

b Het Europees gemiddelde wordt sterk beïnvloed door beschikbaarheid van cijfers in de desbetreffende landen. Dit kan verschillen per onderwerp.

c In het European Sourcebook is het aantal landen dat rapporteert over het aantal verdachten in 2020 beperkt. Volgens UNODC en Eurostat is het Europees gemiddelde respectievelijk 1.349 en 1.607 verdachten.

Bron: ESB m.u.v. instroom OM: UNODC; bewerking WODC. Voor de corresponderende cijfers zie tabel S.8

Online tabellen

S.1 Misdrijven: ondervonden delicten door burgers, geregistreerde criminaliteit en geregistreerde verdachten, instroom OM en sancties
S.2 Aandeel van verschillende soorten misdrijven in de strafrechtsketen
S.3 Misdrijven: geregistreerde verdachten, instroom OM en sancties, minderjarigen
S.4 Aandeel van verschillende soorten misdrijven in de strafrechtsketen, minderjarigen
S.5 Overtredingen: geregistreerde overtredingen, instroom OM en sancties
S.6 Uitgaven aan sociale veiligheid
S.7 Slachtofferschap, geregistreerde delicten, instroom OM BES en GHJ in Caribisch Nederland
S.8 Misdrijven: Nederland ten opzichte van Europa
S.9 Algemene achtergrondinformatie

Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC), Kennisinstituut voor de rechtsstaat, is een onafhankelijk kennisinstituut dat valt onder het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het WODC draagt bij aan behoud en verbetering van de rechtsstaat via het (laten) uitvoeren van kwalitatief hoog wetenschappelijk onderzoek. En door het aanbieden van gevraagde en ongevraagde kennis, verbeterpunten en (waar mogelijk) denkrichtingen.

Voor meer informatie, bezoek www.wodc.nl